

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә аын арратәус әр а «А снымедиа»

2024 ш. октябрь 31 № 83-84 (21 590)

«Ижәфәангәыпъштәылоу ахылпъақәа»

Ацәыргакәтца

Стелла Сақания

д Абас ахьзын октябрь 29 рзы В. Г. Арзынба ихьз эху айбашьратә фырхатцара Ахьз-Апъша Ахәынтқарратә музеи акны иаартыз афототәыргакәтца.

Иазгәатәууп, Апъсны Ацъынцәтәылатә еибашьраан, ақыртүа-апъсуа еимақы апъыхразы 1994 шықәса ииун 21 рзы Урыстәыла анапы зтәршөз Аикәшахатра инакәыршәаны, Апъсны ишалагаз Урыстәылатәи абжәаказаратә мчқәа рнапынцә анагзара.

Арт ашықәсқәа ирылагзаны Апъсны иказ Урыстәылатәи абжәаказаратә мчқәа рхыпъхазара назон 70

нызкыфөк, урт рахьтә Апъсны арра иахысуаз 117-фөк тәхеит.

Жәипъшь шықәса Апъсны рыказаара Урыстәылатәи абжәаказаратә мчқәа ароль дузза нарыгзеит. Ускан итыхыз афотосахьақәа жәпакы ркынтә 50 цыра ацәыргакәтцахь инанган.

Ари ацәыргакәтца аартуа, В. Г. Арзынба ихьз эху айбашьратә фырхатцара Ахьз-Апъша ахәынтқарратә музеи аихабы Мзия Беиа илхәеит, жәипъшь шықәса рышөнытқәа Апъсны атынч пьстазаара ашьақәгыларазы Урыстәылатәи арбцъар мчқәа икартцаз аус даараза ишдуу. Апъсны итахаз ачкөынцә арра иахысуаз рыхьзала минуткәти афөйтрала иргәаладыршәеит.

Анафөс ажәа иман Апъсны ажурналистцәа Реидгыла ахантәафөи Руслан Хашыг. Уи итәбуп хәа реицәеит имөахытцыз зегьы, хатала Апъсны

икоу Урыстәыла ацхаражәхәаф Михаил Шургалин, аб Виссарийон. Дазаатгылеит Урыстәылатәи арбцъар мчқәа Апъсны ианалагалаз инаркны сынтәа 30 шықәса штөз. Иазгәеит, дара 1994 шықәса инаркны Урыстәыла Апъсны Ахьыпъшымра аназханатцаз 2008 шықәсанза ишыказ. Ари аамтә иалагзаны урт русура атәи эхәо архив дузза йкоуп, афототыхымтәкәа жәпакы рымоуп. Рапъхьака ргәи итәууп ари ацәыргакәтца анафөс апрокейт фөц аус адуллара, архив ацифратә технологиахь аиагара, иара убас афильм атыхра ақыртүа-апъсуа еимақы иазкны, Урыстәылатәи абжәаказаратә мчқәа имөафьыргоз русура аазырпшуа.

Ари ацәыргакәтца ацхьгафөс дамоуп Апъсны журналистцәа Реидгыла ахантәафөи, журналист Руслан Хашыг, афототыхымтәкәа равтор – Владимир Попов.

Ахәынтқарратә бызшәа амш

Чыдала хшыфөзышьтра ззутәу

д Апъсны Ахәынтқарра Ахада Аслан Бжәаниа есышықәса октябрь 27 азы иазгәартә Ахәынтқарратә бызшәа амш азы адныхәалара кәитцеит.

Адныхәаларафөи чыдала иазгәаууп:

“Хатыр зкәу хауаажәлар, гәахәарыла ишәыдысныхәалоит акырза зтазкуа хмилиаттә ныхәа – Апъсуа бызшәа амш.

Апъсны ахәынтқарратә бызшәас

икоу – апъсуа бызшәа ижәйтәзоу, иахьа уажәраанза еиқәхаз бызшәоуп. Уи иахьа иалацәажәоит хтәыла икәынхо реипш, уи антөйтгыи милацтәла иапсыуоу хдиаспора ахатарнакцәагы убрәхь иналатцаны шөнызкыфөк инареицханы ауаацсыра. Ишдыру еипш, амилаттә милацтәны иказтө, урт рфәахәи зхәо, еидкылааны измоу абызшәоуп.

Убри аан ицәатәууп, иахьа имөацысуа аглобализация апрокейт абызшәақәа анырра шырнәтә, ажәлар мацқәа рфәацхьа еиуеицшым азтаара цтаркәа шыкәнаргыло.

Абызшәа ацөипш амазарц, атцакы ацөымзырц азы амилаттә ахәынтқаррей рыпцстазааракны хархәара амазароуп, убри аан хәзтәгылоу аамтә

икәнаргыло атахракәа ирыкәшәа-зароуп. Убри акнытә ижәйтәзатәу тоурыхла, культурала ибеиоу Апъсны ахәынтқарратә бызшәа аиқәырхарей арфәиарей рус - чыдала хшыфөзышьтра ззутәу хырхартәууп ахәынтқарра аганахьала.

Апъсуа бызшәа аиқәырхарей арфәиарей рзы зыда цсыхәа йкам ашьафәкәа рыкатцаракны, хымпада, ауаажәларра шөыцхыраара атахуп. Сара агәра згоит Апъсуа ахәынтқарра аргыларакны ххатәи бызшәа иамоу атцакы азхьыцрала, зегьы хәидгылааны хусеицурала ашөышықәсақәа иргәылганы хара хкынза иааргаз хбызшәа еиқәырханы апхьакатәи абицаракәа рызнагара шхалшо.

Еипкьара ақөымзааит, икәыфөлаит наунагза ари адгьыл афөи Апъсны Ахәынтқаррей апъсуа жәлари рбызшәа!”

Иага аамтә царгьы...

Аррепрессиақәа ирыладырыз Рымш

д Октябрь 30 азы Апъсны аполитикатә репрессиақәа ирыладырыз ргәалашәара Иамшын.

Сариа Лакоба лыхьз эху абахчәфөи имөапысит урт ирызку абака ашьапафөи ашәтқәа рышьтәцара. Иахлахьын Апъсны Ахада Аслан Бжәаниа, Аихабыра иалоу, Жәлар Реизара адепутатцәа, ауаажәлар рхатарнакцәа.

Абри аамтә баапс иалазит Асовет Еидгыла иахьатцанакуаз миллионшөыла акымзараз эхарамыз. Апъсуа жәлар ари даара гәгәала ирыхькысит. Афәажәатәи ашөышықәса 30-40-тәи ашықәсқәа раан быжьнызкыфөк инареицханы харада идырзит.

Абри аены иахгәалахаршөоит Сталин ирежим иафәтцәахәаз миллионшөыла ауаа. Иахаразак ауаа рацәафөи идырзит 1937 шықәсазы. Апъсны политикала ашькәлацшра иатцанакит ауаацсыра зегьы: анхацәа, аусуфөцәа, ашәкәыфөцәа, апоетцәа, атцарауаа, артцәафөцәа, ахақьымцәа, аполитикатәи ауаажәларратәи усзуфөцәа. Апъсны афәажәатәи ашөышықәса 20-тәи ашықәсқәа, 30-тәи ашықәсқәа рыбжаразынза масала аррепрессиақәа йкамызт. Урт

ианрылагаз Апъснытәи АССР ЦИК Ахантәафөи Нестор Лакоба Қарт Лавренти Бериа ашхам итаны дантәирха ашьтәхь ауп.

Сталин ирепрессиақәа рышықәсқәа раан Апъсны ацөыз дукәа аиуит. Зхыпхьазара мацыз апъсуа жәлар ақәзаара ахькә инхькәгылеит.

Ихартәаам адырратарақәа рыла, 1937 шықәса ииуль инаркны 1938 шықәса ноиабр азынза Апъсны идырзит 2186-фөк, арт рахьтә 748-фөк ршыит, 377-фөк бжәазит.

1937 шықәса маи азы XV Апъснытәи апартконференцияфөи иалырыз Апъснытәи аобком алахьылацәа 51-фөк рахьтә идырзит, иршыит 39-фөк. 1937 шықәсазы иалхьы Апъсны ЦИК алахьылацәа 110-фөк рахьтә 78-фөк дырзит. 1937 шықәса инаркны 1942 шықәсазынза Апъсны атцәарадырратә, арфәиаратә интеллигенция зегьы йкәыргеит.

Аполитикатә репрессиақәа ирымпытцәахәаз ргәалашәара Амш Апъсны иазгәартөит 2006 шықәса раахы. Убаскан еицәаан аполитикатә репрессиақәа ирымпытцәахәаз рыришаразы Апъсны Ахада йкны Акомиссия.

Акәа аполитикатә репрессиақәа ирылазыз рбака ргылан Апъсны Жәлар Реизара ахьбра афәацхьа 2011 шықәса октябрь азы. Абака авторс дамоуп асахьатыхьы Зураб Тьжәба.

Абцъар азы азақәан

д Ааигәа имөапысыз Апъсны Жәлар Реизара атәылахьчарей амилаттә шәартадарей рзы Аилак аилатәарафөи «Абцъар азы» Апъсны Азақәан айтқаркәа ралагаларазы азақәан апрокейт иалацәажәеит.

Азақәан апрокейт авторцәа аматцуратә бцъар аиқәыршаразы ацқарақәа реицгәарей рхартәаарей рзы ажәалагала кәртцөит.

«Ахәынтқарратә усбартақәа рматцурауааи аиуристтә хәфәкәа русзуфөцәеи аматцуратә бцъар аныкәгара, амазаара, ахархәара аматцуратә уалпшьақәа рынагзараан мацара азы азин рытарей иарбоу ахафәкәа азақәан ала ирыдцөу атакцхькәрақәа рсия ахартәаарей, иара убас Апъсны Амилаттә Банки ак

редиттә еицәарақәеи аматцуратә бцъар аахәарей ахархәарей рзы азин рытарей рзы абжәгара кәтцөуп», - адырра кәнатцөит Жәлар Реизара апресс-матцура.

Адепутатцәа еицәакны иарбоу азақәан апрокейт ахәапшрей актәи апхьарафөи адкыларей рзы иааиуа Апарламент ассессиа аилатәарахь ацәыргаразы азбамтә рыдыркылеит.

Атәылахьчарей амилаттә шәартадарей рзы Аилакы ахантәафөи Төмыр Шергелиа имөапигоз аилатәара адепутатцәа рнафөс, иара убас рхы аладырхөит Апъсны Амилаттә Банк анапхгарацара алахьыла Д. Салиа, Амилаттә Банк ашәартадара аматцура аихабы Д. Басариа, Акоммерциатә банк «Гарант-Банк» ашәартадара аматцура аихабы М. Зақараиа.

Апсуа тцаарадырра абаагæара

Атоурых афны ахыз ду

d
Октябр 20 азы еицырдыуа апсуа тоурыхомы, аетнограф, али-тературатцао, атоурыхт тцарадырракæ рдоктор Шьалуа Денис-ипа Инал-Ипа дижхтæи 108 шыкæса цит. Ахæшъара атара удашоп Апсны атоурыхт аетно-графиеи рганахъала Шьалуа Де-нис-ипа илшамта.

Ш.Инал-ипа инартбааны деи-цырдыуреит Апсны, уи антытпгы апсутацарæи кавказтцарæи хра злоу рпроблемакæа, апсуау ртоурых атцараа иазикыз атцараадырратæ усумтæкæа жæпакы равтор иаха-сабала. Атаруауө итцаамтæ дукæа иреиуоп: «Апсуа», «Апсуаа рет-нокультуратæ тоурых æтцараакæа», «Атрадичиеи аамтæи», «Асазкæа», «Апсуа этикет аочерккæа» хуæа егыртгфы. Ш.Инал-ипа иусумтæкæа алкаауп дзыхцæажæа инарцдаулыи атцарарала, ашъатаркаррала, ихы иа-ирхæо ахытхыртæкæа рырцаæррала.

Атцарауө итцараадырратæ ин-терескæа ирытцаркуан абызшæа-дырреи, алитературатцарæи, аети-кеи, афольклористикеи еиуеипшмы распекткæа, убрахъ иналатцаны Нартаа репосгфы.

Шалуа Денис-ипа Инал-Ипа ата-удаштæра деиуан, днит Очамчыра араион Гæпц афкытан. Атарчау-æ илахынцæа ижалар рлахынцда аипш, драматизмла еибаркын, 1922 шыкæсазы иад дипхет, 1935 ш. азы ддырбаандафит иашъа, академик Н.И.Вавилов иасириант, атыхтæантæи апышæаракæа руак андигуыз ин лыпцтсаара дшалтцыз атæи иархæ-ит. Ибизантæн далгеит Н.Лакоба ихыз æху Акаæтæи иеырпшшыго ашкол 1936 шыкæсазы, адкыларатæ пышæаракæа ибизазаны дырхысит МИФЛИ афи-лософиатæ факулътет акны.

Аха аинститут афны икæз ака-шъаыдала еилкахеит ишавтæнчыи «æжалар дышрагæз». Иара иеилды-кааит ускæнтæи аамтæзы ахыз-апша змæз атцараиуртæчи аказæара иара ишынтыфны. 1936 шыкæса септиабр 28 азы атцарæхъ дымчезишæа еытгса ифатцаны, аинститут дтырцет.

Апсныкæ даныхынхæ абжъаратæ школ афны ртæофыс аус иуан, аха оафхъа дæа аахакгы иоуит – агæб-жьанынта иашъа «æжалар драгоул» хæа ддырбаандафит. Ихалæзатæык адæв даакæхет, уи моу иара имазта-кæаа рынхтæи ртиит.

Ишъыцæа рыхцъыраррала 1938 шыкæсазы оафхъа Москвакæ дце-ит, дагъалейт К.Либкеит ихыз æхыз Арцдаратæ институт атоурыхтæ фа-культет. Диплом Капшылыа далгеит 1941 ш. азы.

Апсныкæ даныхынхæ аус иуан ага-зет «Апсны Капшъ» акытанхамæтæ Кæша аихъабыр.

1943 шыкæсазы Ш.Д.Инал-ипа

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

Кыртгъталæти ССР атцараадырракæ Ракадемиа атоурыхт Аинститут даспи-рентеит. Идисертациатæ усумтæзы темæс иалихит апсуаа ртаæараалæ-ларæ аэтцараакæа.

1946 шыкæса инаркны Ш.Инал-ипа академик Н.Марр ихыз æхыз Апснытæи атцараадырратæ инсти-тут (ашътахъ – абызшæи, алитерату-рей, атоурыхт Д.Гæлиа ихыз æху Апс-нытæи ринститут) атоурыхт аæшæ акны тцараадырратæ усзүө еитдчыи дахыпхъазалан. 1958 шыкæсазы ато-урыхи, археологиеи, аетнографиеи рыкæша аихабыс дкатцан, аинститут аөнутцка аитакра-еицæааратæ усу-рæкæа анымæапырга ашътахъ, 1962

Кыртгъталæти ССР атцараадырракæ Ракадемиа атоурыхт Аинститут даспи-рентеит. Идисертациатæ усумтæзы темæс иалихит апсуаа ртаæараалæ-ларæ аэтцараакæа.

1946 шыкæса инаркны Ш.Инал-ипа академик Н.Марр ихыз æхыз Апснытæи атцараадырратæ инсти-тут (ашътахъ – абызшæи, алитерату-рей, атоурыхт Д.Гæлиа ихыз æху Апс-нытæи ринститут) атоурыхт аæшæ акны тцараадырратæ усзүө еитдчыи дахыпхъазалан. 1958 шыкæсазы ато-урыхи, археологиеи, аетнографиеи рыкæша аихабыс дкатцан, аинститут аөнутцка аитакра-еицæааратæ усу-рæкæа анымæапырга ашътахъ, 1962

Кыртгъталæти ССР атцараадырракæ Ракадемиа атоурыхт Аинститут даспи-рентеит. Идисертациатæ усумтæзы темæс иалихит апсуаа ртаæараалæ-ларæ аэтцараакæа.

1962 шыкæсазы СССР атцараа-дырракæа Ракадемиа аетнографията аипш, драматизмла еибаркын, 1922 шыкæсазы иад дипхет, 1935 ш. азы ддырбаандафит иашъа, академик Н.И.Вавилов иасириант, атыхтæантæи апышæаракæа руак андигуыз ин лыпцтсаара дшалтцыз атæи иархæ-ит. Ибизантæн далгеит Н.Лакоба ихыз æху Акаæтæи иеырпшшыго ашкол 1936 шыкæсазы, адкыларатæ пышæаракæа ибизазаны дырхысит МИФЛИ афи-лософиатæ факулътет акны.

Аха аинститут афны икæз ака-шъаыдала еилкахеит ишавтæнчыи «æжалар дышрагæз». Иара иеилды-кааит ускæнтæи аамтæзы ахыз-апша змæз атцараиуртæчи аказæара иара ишынтыфны. 1936 шыкæса септиабр 28 азы атцарæхъ дымчезишæа еытгса ифатцаны, аинститут дтырцет.

Апсныкæ даныхынхæ абжъаратæ школ афны ртæофыс аус иуан, аха оафхъа дæа аахакгы иоуит – агæб-жьанынта иашъа «æжалар драгоул» хæа ддырбаандафит. Ихалæзатæык адæв даакæхет, уи моу иара имазта-кæаа рынхтæи ртиит.

Ишъыцæа рыхцъыраррала 1938 шыкæсазы оафхъа Москвакæ дце-ит, дагъалейт К.Либкеит ихыз æхыз Арцдаратæ институт атоурыхтæ фа-культет. Диплом Капшылыа далгеит 1941 ш. азы.

Апсныкæ даныхынхæ аус иуан ага-зет «Апсны Капшъ» акытанхамæтæ Кæша аихъабыр.

1943 шыкæсазы Ш.Д.Инал-ипа

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

Атцарауао, артцаоы лгæалашæара

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

Амемориалтæ гæы аартра

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

«Апсны» №83-84 (21 590) | октиабр 31 2024 шыкæса

Ахъатцлақæа еиқæырхатæуп

Ақсабара ҳақстазаароуп

Наира Сабекиа

d Апсуа ибазараґеи ахъатла жъытнәтә аахыс атып ду аанна-кылон. Уи иалыркуаз ааиныматәахә зегъ реиқә зхатәбизара ҳараку, антчыра бзиа змоу рахъ ипхъазоуп. Иара ахъа ақсуаа еиуеишым аматқәа рзы илаганы афатә алақартон, уи иалыркуан ахалуа, ақалмышь, амгьгал. Ахъа ижаны шъырґас ахархәара ду амоуп.

Иахъа ҳақсабара аиқәырхара иазелымхәу ирбартоуп ари атла хкы – ахъатла анызаара ахықә ин-иены ишаахыкәылғаз. Хымпада, аи аиқәырхаразы ирацоуп икәтәтәу аусмағалғатқәа.

Абри аздәара азбара иазкны аа-иғаа акултуратә платформа «Ыма» еиґекаан аусмоалғата-цәырғаґаґа. Уи рьбызоуруп Акаати аботаникәтә бахчеи Апснытәи ахъынқарратә музеи русзушәа.

Арака еиґекаан афотәцәыр-ғақәдә. Апсны иупыло ахъатцлақәеи,

Аветеранцәа Рымш азгәартейт

Рапхъаза акәны

d Жьтаарамза 25 рзы Апсны рапхъаза акәны иазгәартейт аә-ныңцкәтәи аускәа русбартақәа рве-теранцәа Рымш. Ари аныхәа аә-ныңцкәтәи аускәа рминистр Роберт Киут ила ишьақәыргәаоуп.

Аныхәатә еизара илаганза аә-ныңцкәтәи аускәа Рминистрра аила-заара 1992-1993 шш. Апсны жәлар Рьынцъытәлатә еибашьраґеи ита-хәзи рматуратә уаллшы анагза-раан итахази рбака амцан ашәт шыңцарақәа шьартейт.

Аветеранцәа ирдынцәалеит Ахъынқарра Ахада ихатыпуаө Ба-дра Гәйнаба, Ашәартдаара Ахелик амазаныкәгәә Рауль Лолуа, ахъна-ра Ахъынқарратә матузара аиха-бы Дмитри Дбар, Апсны икоу Уры-стәыләтәи Афедрация аәныңцкәтәи аускәа Рминистрра ахатарнақәа.

Аныхәатә усмоалғата илагәе-ит аәныңцкәтәи аускәа Рминистрра аусбартақәа рбирақ ацәырғарал еи Ахъынқарратә гимн архаара-леи. Аныхәатә еизара илалхәазы идыррейт чыдала уи азы итыхыз

Псоу уҳәа ирыпну абнақәа ркны, арака 5% инарзынапшуа абнара ахъатла иааннакылон.

Анаукәтә усзушы, апрофессор Сергей Бебиа иажәақәа рыла, иахъа Апсны ихамоу ахъа-тцлақәа ачымәза-ра иҳтанакны иамоуп, убри аґнытә, урт реиқәырхаразы аґибрид хкәа еиҳаханы апитомникәа Кацатәуп, усейпш еиҳауҳаз ахъатла 40 шықә-са ркынза ашәыргыи унаґалои, амәлыхгыи ухы иузәрхәои, амала нас ипхастахоит. Кавказ иазхауейт 14 хкы инарзынапшуа ахъатлақәа. 10 шықәса рахътә знык хәхъа-тцлақәа ртагылазаашьаә гәтәлатәуп, аха ҳара 1980 шықәса раахыс уи ашыза агаәтара мшапхамагца. Ауашыґышә-са ифактор ауп еиҳарак хара ҳап-сабара ытазырбо, иааґыицтзкәа ахъа-тцлақәа пырқоит неилыхрада, убри аґынза имаґхейт, иҳампыцзаа-ит ххәаратәы. Цыпқ ахыр аыа алба-ланы иаанакхылейт Кәыдры аишаа-аґеи 16 гектар, чыдала ахъа-тцлақәа реиқәырхаразы.

Зегъи иадыруазароуп, ҳаб-нақәа рбеиара ала шақәу ҳақстаза-ара шышьақәыглыоу, абна иахыңоит зегъ реиҳа ицъйоу Хзыхыкәә, хҳа-уә, – иҳәейт ацарауаө иқәгыларә хырқәшо.

Ари апроблема азбарыи, ахъа-тцлақәа реиқәырхаразы ргаана-гарақәа рхәейт музеи анаукәтә усзушы Жанна Гериеи АБНИЛОС анапхґаыи Витали Леибеи. Аекс-перт Михаил Кириа иҳәейт Апсны ахъа-тцлақәа зегъи 90% ркынза «оре-лазаашьа дахцәажәейт Аботаникәтә институт анапхґаыи Едуард Гәбәз: «Апсуаа рзы ахаангыи ахъатла ицъйоу атцлақәа ирхыпхъазалан, аәтәтла, аыңтла, ашыцтла зегъи реицш, ахъатлґагыи иамцәхырхәон хәжәлар, аха рыцхарас икаләз, ашыц тцлақәа абжеиҳарак шықәза-аз еицш, ахъатцлақәагыи ақәзаара амоа инхыкәгылейт, ацарауаә абри апроблема азбара хәвазашәароуп. Уи ашәыза азбатыи тхыла ма-цараґеи ақәзман иахыңырдуа. Ари адунеи зегъи иахыңәахыоу акоуп. Ацарауаә, апрофессор Сергей Бебиа ари аздәара азбарыи ақыр атылақәа дыртаахыейт, итцәауе-ит ачымәзара иханакыи ахъатцлақәа рыхышышәтәрз имоалпыргәо ауск-кәа, аґыиґра ҳамоуп хәпроблема азбараґеи иҳахәап хәә», – азгәейте-ит иара.

Апсны ахъатцлақәа ахъеиызхауа абна 50000 гектар ацанакуейт. Еиҳа-разак ахъа-тцла рәцаны иупылтоит азиас дукәә Гәымста, Кәыдры, Бзып,

ми афицертә хызы-пшеи реырпштә-ны икоуп, – иҳәейт аминистр. – Ха-ра аветеранцәа рыла ишьатаркыз хра злоу атрадицияқәа нахәзгәои, уи иахуаллшыны иахлхәзгәои.

Ахъынқарра Ахада ихатыпуаө Бадра Гәйнаба аәныңцкәтәи аускәа русбартақәа рветеранцәа рзы Ахъынқарра Ахада Аслан Бжыниа икынтыи адныҳәалара дапхейт.

«Ари аныхәа ацдара ақыр зтаз-куа, аамта иақәшо усны исыпхәзо-ит. Хара иахуаллшыоуп зыпстаза-ара зегъи ацәгыоура аґагылареи азақәанра ашьақәырғәґареи ирызкы аветеранцәа хатырқәґарала ры-зынқарра», – иазгәәтоуп адныҳәа-лараґеи.

«Апсны аәныңцкәтәи аускәа Рми-нистрраґеи аусуейт аәныңцкәтәи аускәа русбартақәа рветеранца, урт русуратә пышаа апрофессионализ-

Апсны ацарауаә ґарацәа аәбатәи рытцарадырратә форум

Ацарауаә рфорум

d Имоалпысит Апсны ацарауаә ґарацәа аәбатәи рытцарадыр-ратә форум. Уи хацыркын абота-никәтә институт аконференцәал аґеи. Амәаґаґацәа: Адгәыр Цым-цба, атоурыхдыррақәа ркандидат, атоурых акафедра адоцент: Али-са Матуа, абиологиатә, абиологиатә, афизика-математикатә темақәа ризыкны.

Афорум еиднакылоит Апсны икоу ацдараатә институтқәа бжәба рцарауаә ґарацәа.

Аґарацәа аәбатәи рфорум аар-туа, Апсны Атцарадыррақәа Ра-кадемиа академик Зураб Аьауаә иҳәейт асейпш афорум ґашықәса ира-хә знык ишымәапирғало. Аца-рауаә шәкынтәи хара хәрзыпшуп

аидеиәқәа, аґеыирақәа, ацдарауаә Урыстәыләнтәи иаахапхәалоит, иа-таҳу алшарақәагыи хәпшауеит», – иҳәейт иара.

Академик, афилологиатә нау-кақәа рдоктор Валентин Кааґәа-наиуа иазгәейт еицәгылаз ацарау-аә ґарацәа апейцит бзиа шрымю. «Хымпада хәпхәақәа хызыхышыа рацәоуп, хнаука зчәдәраны икоу, пхәкәа изгаша зегъыкам ацарауаә шхамоу аґәра хґоит, пышаала ауп зегъ шубо. Идырны ишымазаант шәыдгыларә, ацхыраара шәыта-ра еснаґ хшазхиоу», – иҳәейт иара. Ацарауаә ґарацәа рытцарадә

аидеиәқәа, аґеыирақәа, ацдарауаә Урыстәыләнтәи иаахапхәалоит, иа-таҳу алшарақәагыи хәпшауеит», – иҳәейт иара.

Академик, афилологиатә нау-кақәа рдоктор Валентин Кааґәа-наиуа иазгәейт еицәгылаз ацарау-аә ґарацәа апейцит бзиа шрымю. «Хымпада хәпхәақәа хызыхышыа рацәоуп, хнаука зчәдәраны икоу, пхәкәа изгаша зегъыкам ацарауаә шхамоу аґәра хґоит, пышаала ауп зегъ шубо. Идырны ишымазаант шәыдгыларә, ацхыраара шәыта-ра еснаґ хшазхиоу», – иҳәейт иара. Ацарауаә ґарацәа рытцарадә

аидеиәқәа, аґеыирақәа, ацдарауаә Урыстәыләнтәи иаахапхәалоит, иа-таҳу алшарақәагыи хәпшауеит», – иҳәейт иара.

ныңцкәтәи аускәа русбартақәа рве-теранцәа. Апснытәи аветеранцәа адныҳәаларатә иҳамтә рзаишиґит Урыстәыләтәи Афедрация аә-ныңцкәтәи аускәа рминистр ихатыпу-аө, астаґ-мазаныкәгәә Игор Зубов.

Апсны аәныңцкәтәи аускәа Рми-нистрра аветеранцәа – Апсны жәлар Рьынцъытәлатә еибашьра илахәыз Рассоциация ахантәаґыи, пхәятаара икоу амиллиция аполковник Аслан Дгәеиә иаибашьра аан апсуа жәлар ринтересқәа рынқарразы зхы иаеи-гыз аветеранцәа дрыхәажәейт. «Аибашыраґеи итахеит 41-шык, аибашырашәтәхытәи ашықәсаа рзы рматуратә уаллшы анагзараан – 72-шык. 28-шык аәныңцкәтәи аускәа русбартақәа усзушәа «Апсны Афыр-хатцә» хәа ахыз харақ рыхыцан, урт рахынтә 8-шык аибашыраґеи ита-хеит, 7-шык – рматуратә уаллшы анагзараан. 62-шык Леон иорден ранашоуп, 113-шык – Аибашыра-рәшә» әмедәл. 392-шык иаибашьра илахаґәыз амиллиция аусзушәа ркын-тыи 203-шык ахъынқарратә хамтәкәа ранашоуп», – иҳәейт Аслан Дгәеиә.

Апснытәи рколлеґаәә рзана-аттә ныхәз рыдырныхәалейт Уры-стәыләнтәи Афедрация аәныңцкәтәи аускәа Рминистрра аветеран-тә еиґеқарақәа рхатарнақәа азырґыи.

Ақсуа рок – иацы, иахъа

Альбина Жьйба

d Ари апхын азы апсуа рок-гәып «Tom sgate» ахапашцәа ирьдыр-галейт «Амцәаәә» хәа хызыс из-моу рашәала итыху аклип. Иара YouTube рхатә дакыґеи изыр-гоуп. Ақсышәала иәу арок ашаа иахылґеиәит ари аматералгыи.

Арок Апсны аибашьра Кала-анзагыи икан, апсуа музыкантцәа реазпыршәон уи ацдара, аха хазы арок-гәып хәа икамызт. Апсны зәапсәзтәыз артист Цьамбул Жор-даниа еитеиҳәои, арок хтәылаґеи еиҳарак алартәара аиуит 80-тәи ашықәсқәа раан. Акассетәқәа ан-цәырц ауаә иаха иґаґараркит.

«Уи сара сқәышһраа амтә акаын, 14-15 шықәса схытцан. Апластин-кақәа рахынтә акассетәқәа рахә ханиас, иаха имариахеит ашәақәа ртәара, ауаагыи дара-дара еимыр-до илагәейт. Сашьа арок ашәақәа зныз акассетәқәа анысааиґа, изақәи ари агитарақәа рьбыкы иґо сқәан, исыдыкылейт аханатә. Аха нас, бзиа избейт. Арок ақазшы иґацәзә апарпыл цыкәа еицш икоуп», – еите-иҳәои Цьамбул.

Ускан Цьамбул Жорданиа Очам-чыра дынхон. Арок аґыма аник, егырт ашәақәа зегъи ицымыиґтхо далаґейт. Ақалакы аґеи уамак иа-зызырґоуз дыкәмызт, х-шык аиґыз-цәа, амузыка абзиабаоцәа, Алек-сандер Шьоуеи, Леонид Мельникови, иарей рыда. Цьамбул уи аамтз аму-зыка аґәра далаґахәан. Амшыцәа иа-дырхәон, аха ауаа рахы ицырым-гака. Ашытәх Александр Цьамбули Ақәа амузыкәтә цдариуатә еимтә-лейт.

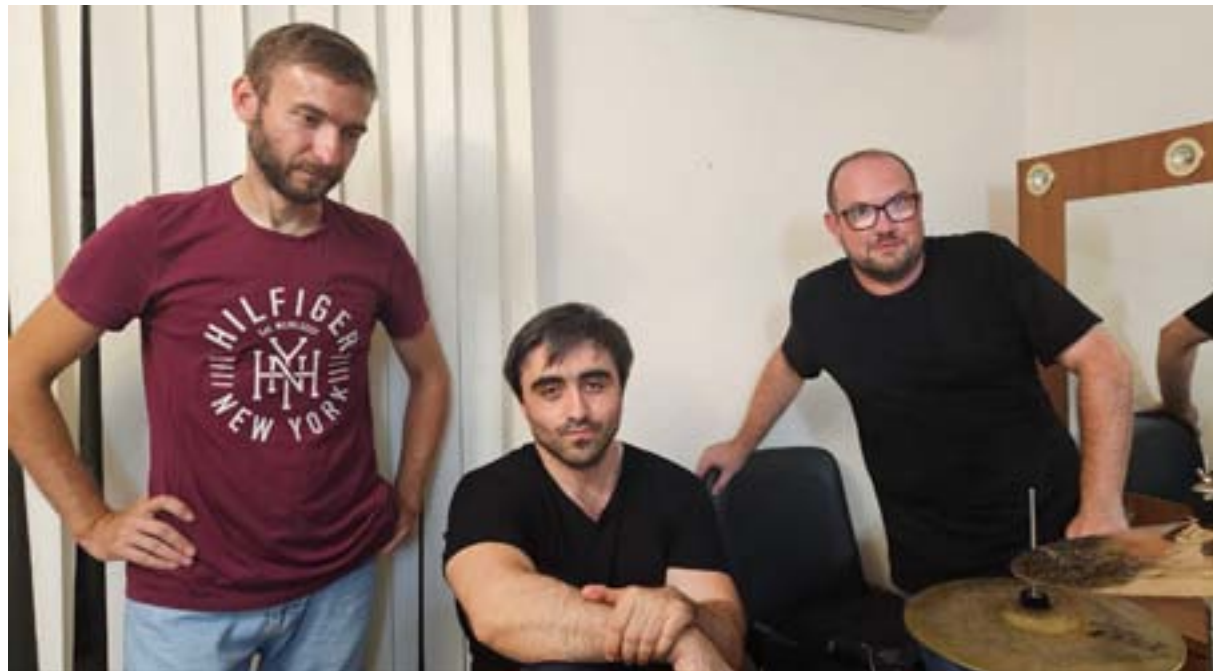
«Убри аамтз икалейт ансам-блқәа рацданы. Зегъ реиҳа зыхыз нағаз «Апсны-67», ансамбль «Дь» Заур Зыхаба дызахылаз. Нас бо-рис Цьопуеи Валери Баґателиеи рансамбльқәа чырґоит. Уи ашәтәх Омар Санґалиа ихатә ансамбль еиґекааит. Иаргы арок дыхәмару-ан, аха иґацәз аґыи зыргәо ан-самбль ыкәзәмызт. Сара уи аамтз аә-ба-хпә ашәа ацданы исыман арок

ахкы ала, аха иахыңырызгәо сы-мазәмызт», – иґәлалыршәои Ць. Жор-даниа аибашьра Калаанзәтәи аамтә. Рапхъатәи арок-ансамбль хәа Апсны ицәырцзгы аґып «Нарт» ауп. Уи алахәылацәа Темыр Сымысн, Астамыр Бганба, Тамаз Аґәмаа роуп рапхъа апсышәәла арок ашәақәа ацданы ауаа идырхәз. Аха урт ра-цәамыт, еиҳарак ирхәз аґәым бы-шылаа аажәит рок акаын.

Уи нахыс ицәырцит даеа гәыпк ранашоуп, 113-шык – Аибашыра-рәшә» әмедәл. 392-шык иаибашьра илахаґәыз амиллиция аусзушәа ркын-тыи 203-шык ахъынқарратә хамтәкәа ранашоуп», – иҳәейт Аслан Дгәеиә.

Апырпылцъыка еицш иґацоу

кахцейт. Ақхәтәи сара сашәақәа, арок ашәақәа хәба рақара, уб-ура иахархәейт. Егырт зегъи урыс ашәақәан. Наур иапцыз рақәын. Даара ибзианы ирьдыркылейт ауаа. Атеатр азна ауаа хаман. Уи нахыс исыдыкылейт аханатә. Аха нас, бзиа избейт. Арок ақазшы иґацәзә апарпыл цыкәа еицш икоуп», – еите-иҳәои Цьамбул.

Ускан Цьамбул Жорданиа Очам-чыра дынхон. Арок аґыма аник, егырт ашәақәа зегъи ицымыиґтхо далаґейт. Ақалакы аґеи уамак иа-зызырґоуз дыкәмызт, х-шык аиґыз-цәа, амузыка абзиабаоцәа, Алек-сандер Шьоуеи, Леонид Мельникови, иарей рыда. Цьамбул уи аамтз аму-зыка аґәра далаґахәан. Амшыцәа иа-дырхәон, аха ауаа рахы ицырым-гака. Ашытәх Александр Цьамбули Ақәа амузыкәтә цдариуатә еимтә-лейт.

«Убри аамтз икалейт ансам-блқәа рацданы. Зегъ реиҳа зыхыз нағаз «Апсны-67», ансамбль «Дь» Заур Зыхаба дызахылаз. Нас бо-рис Цьопуеи Валери Баґателиеи рансамбльқәа чырґоит. Уи ашәтәх Омар Санґалиа ихатә ансамбль еиґекааит. Иаргы арок дыхәмару-ан, аха иґацәз аґыи зыргәо ан-самбль ыкәзәмызт. Сара уи аамтз аә-ба-хпә ашәа ацданы исыман арок

стиваль. Анаәс иара еита хышыкәса инеиґынкылыны имоалпысан, аха ура аиҳархәейт. Егырт зегъи урыс ашәақәан. Наур иапцыз рақәын. Даара ибзианы ирьдыркылейт ауаа. Атеатр азна ауаа хаман. Уи нахыс исыдыкылейт аханатә. Аха нас, бзиа избейт. Арок ақазшы иґацәзә апарпыл цыкәа еицш икоуп», – еите-иҳәои Цьамбул.

Ускан Цьамбул Жорданиа Очам-чыра дынхон. Арок аґыма аник, егырт ашәақәа зегъи ицымыиґтхо далаґейт. Ақалакы аґеи уамак иа-зызырґоуз дыкәмызт, х-шык аиґыз-цәа, амузыка абзиабаоцәа, Алек-сандер Шьоуеи, Леонид Мельникови, иарей рыда. Цьамбул уи аамтз аму-зыка аґәра далаґахәан. Амшыцәа иа-дырхәон, аха ауаа рахы ицырым-гака. Ашытәх Александр Цьамбули Ақәа амузыкәтә цдариуатә еимтә-лейт.

«Убри аамтз икалейт ансам-блқәа рацданы. Зегъ реиҳа зыхыз нағаз «Апсны-67», ансамбль «Дь» Заур Зыхаба дызахылаз. Нас бо-рис Цьопуеи Валери Баґателиеи рансамбльқәа чырґоит. Уи ашәтәх Омар Санґалиа ихатә ансамбль еиґекааит. Иаргы арок дыхәмару-ан, аха иґацәз аґыи зыргәо ан-самбль ыкәзәмызт. Сара уи аамтз аә-ба-хпә ашәа ацданы исыман арок

ахкы ала, аха иахыңырызгәо сы-мазәмызт», – иґәлалыршәои Ць. Жор-даниа аибашьра Калаанзәтәи аамтә. Рапхъатәи арок-ансамбль хәа Апсны ицәырцзгы аґып «Нарт» ауп. Уи алахәылацәа Темыр Сымысн, Астамыр Бганба, Тамаз Аґәмаа роуп рапхъа апсышәәла арок ашәақәа ацданы ауаа идырхәз. Аха урт ра-цәамыт, еиҳарак ирхәз аґәым бы-шылаа аажәит рок акаын.

Уи нахыс ицәырцит даеа гәыпк ранашоуп, 113-шык – Аибашыра-рәшә» әмедәл. 392-шык иаибашьра илахаґәыз амиллиция аусзушәа ркын-тыи 203-шык ахъынқарратә хамтәкәа ранашоуп», – иҳәейт Аслан Дгәеиә.

Апснытәи рколлеґаәә рзана-аттә ныхәз рыдырныхәалейт Уры-стәыләнтәи Афедрация аәныңцкәтәи аускәа Рминистрра аветеран-тә еиґеқарақәа рхатарнақәа азырґыи.

Ихиоуп ахархәаразы

d Урыстәыла аекономикатә ґе-ара Аминистрра ахатарнақәа Ахъынқарратә кадастртә пала-та итаґаит. Урыстәыләнтә аде-леґация ахада, Урыстәыла ае-кономикатә ґеара аминистр ихатыпуаө Дмитрий Волывва дицын Апсны Аґыза-министр ихатыпуаө, аекономика амини-стр Кристина Озган.

Апалатә аихабы Темыр Сан-гәлиа урт автоматизация зызу еиґамтцәа амәара акадәстр-ин-формациатә система ауаушәа дир-бейт, – иаанәхәуейт аекономика Аминистрра апресс-мәцзура.

Еиґамтцәа амәара акадәстр апцдаразы аусура хачыркын 2010 шықәсазы, уи аеталқәа ры-ла ишьақәгылан, Апсны асоциал-экономикатә ґеара ацхырааразы Инвестициатә программа ахарь ала имоалґан.

Уажәы ари асистема аусура иахиоуп, ахархәара илагәои акт-и аґыларәла ирьдыркылахыоу «Еиґамтцәа амәара акадәстр азы» азақәан адкыларә ашытәх.

Ари аамтә илагзаны еиґека-ан амәанызатә геодезиатә хәа, аус адулан аномативтә база, аф-идратә хсаалґаґеи ахиртә фо-тотыхраґеи ахиртә лазертә тыхраґәеи мәалґан, апалатә ахы-бра еиґашәақәыргылан, иахәтоу ахархаақәа аахаан.

Ахъынқарратә убсартә «Аха-ынқарратә кадастртә пала-та» еиґамтцәа амәара аобъект-қәа (ахыбрақәа, аргыламтәқәа, еиґамтцәа амәараары адыґыл-хәтәқәеи рыла аилазаарақәа) рышәақәатағалара, ареспублика Ақсны ашәақәа арайонқәа, ақалакықәа, акытәқәа, чыда-ла ахылапшыра змоу апсәбаратә цдыкыраґәа (амилатә) паркәеи ахъырґсаррақәаи, ахъынқарратә абнәтә фонд адыґылқәа рхәақәа рдәмитация (ахсаалытхара) азы атехникатә усурәқәа рымәалґаразы иацдоуп.

Агуманитартә цхыраара

d Апснытәи Курсктәи областә ахы идыңықәдә агуманитартә цхыраара иарбоу Урыстәыләнтә арегион ахатарнақәа ироуп.

30 тонна ркынза инәзо афатә аалыцқәа, ақатлыкәақәа иртәу азырґәтә, ахатәи гигиена аха-рхәақәа ухәа рыла еилоу агуманитартә цхыраара украинтәи арбьылар мчқәа рқәыларә акынтиә ааха зау Курсктәи областә ауаал-пызаара анеиґа. Икалейт ґ-гәыпк. Те-мыр дахыиасыз КА-50 ахъхейт. 2020 шықәса рзы Библик аплхыра иман аґыпц «Порты» ахъ ашәақәа ртәаразы. Уи нахыс уа даґәанхейт. Убри аан Те-мыр егырт аґыпцәа реґыи дыхамару-ейт. «Сара еснаґ стилила еиуеиґишым ашәақәа рыла еиуаґәтәи аиґа. Аґыпцәа реґыи ахамарра бзиа избон. Аґыпцәа реґыи ахамарра аапхара сыртә иналґала, ақы сапсуоуп, сыртә-хуп азоуп исыпшыоу сқәан, ґәба-хпә гәып реґыи сыхамаруейт», – иҳәои иара.

«Порты» ахъ-з ахынтәауаа аґәи илаләажәо аґыпц алахәыла-цәа ирхәои, аґцсазаараґеи ақазара ауаа рахы инәзо рақаны ишыкыоу. Ра-натә аґып илган Александр Илен-ко, Сармат Тигиев, Леван Аиәа, анаәс Леван аґып аанаиґыи, Тимур Библик даарыпхейт.

Александр иҳәои аґыпц апсы-тәни иказарцәа зегъ реиҳа иҳадоу ауааы икәшыа уәи, нас ауп аказә-ра аңгылоу. Аґыпц аґәи аәбатәи альбом атаара иаеуп. Уака икало-

Акәатәи аиңхныцәларә

Аспорти акултурей рныцә

д Жьтаарамза 26-27 рзы Акәа ихацыркеит афратә марафон. Уи аеспублика акәақкәа зегьы, уи антыц ақынтыгы хыңхызара рацәала алахәылацәеи, ахәацшцәеи, аспорт абзибацәеи еизнагеит. Актәи амш азы ахәыцкәа еиңхныцәлон.

Акәа, Амхацырцәа Рыңшацәафәи аиңхныцәларә официалла аартра аены уи иалахәыз дрыдныцәалейт Апсны Ахада ихацыпуаф Бадра Гәынба. Уи иазгәеит ашықәсан ари зымәхак тбаау спорттә атысны ишыкоу. Уи иалахәыз зегьы ақәфарацәа рзеиңышьейт.

Аиңхныцәрақәа ирылагаанза амарафон алахәылацәеи ахәацшцәеи Амхацырцәа Рыңшацәафәи инартбаау акултура-лахәыхратә

ашәырзкәа, ажырызы ухәа. Активла ацшыараамта ахгара бзиа изборзы апышәа змоу аинструкторцәа рнапхгарала ахыци ахәымпали рыла ахысрафәи рымчкәа цыршәарц азы алшара рыман.

Амузыкәтә фестивал еизнагеит анагзацәа фарацәа. Ахәацшцәа агәыргәарей алахәыхрей зыцз зейгәакам анырра рнагәит ари аконцерт.

Ахаа-мыхаакәа рыбзибацәа рзы еиңкаахейт ацсуа хаа-мыхаакхы – ацынцыцхәа ақатаразы ақазара ақласс. Ақазәа асасцәа ари агәырхаага ақатара иацоу амазакәа рзеитархәон, иара убас урт фәиц иқатдоу ачыс агәама ддырбон.

«Шықәсыки бжәки рыңыңтықә хара, Урыстәыла, Казахстан, Белоруссия ухәа егырт атылақәа ркынтыи алахәылацәа ахәычтәи атлетикәтә еиңхныцәларә адагы, Апсны акултурагы агәи еилыркаарц азы ари ахтыс хәазықәхтон.

Иахәа аиңлабрақәа рхы аладырхәуейт 13 шықәса зхымтыц

аиңкааф, «Афратә цоурых» («Беговая история») аиңкааф, адиректор хада Анастасия Мачульскаиа.

Амш ахтыс хада акәны икалейт ахәыцкәа реиңхныцәларә. Уи рхы аладырхәит 13 шықәса ркынза зхыцуа 200-шык рақара, Апсны, Белоруссия, Казахстан, Кыргызтан атылақәа ркынтыи аспортсмен фарацәа.

6-9 шықәса зхыцуа аспортсменцәа рыбжыра 1 км. ркынза аиңхныцәларәфәи аиааира ргеит София Чаабали Ервин Асланиани, афбатәи атыц – Наала Бессоноваи Николаи Савинкини, ахқатәи атыц ааныркылейт Манана Ашьхаруеи Кирилл Макарови.

10-13 шықәса зхыцуа аспортсменцәа рыбжыра аиааира ргеит Ангелина Рушьваки Сабри Нанбей, афбатәи атыц ааныркылейт Анастасия Ковалиоваи Алексей Бондари, ахқатәи атыц ааныркылейт – Даниел Туркиеи Ерик Асланиани. 500 м. ркынза иназо адистанция ала афракәа зхы рылазырхәыз 5 шықәса ркынза зхыцуа ахәыцкәа зегьы агәаларшәагәтә хамтақәеи амедалкәеи ранашәахейт.

Адуцәа рыңыңтықә аиңхныцәларә рхы аладырхәит 700-шык.

42, 2 километр ахыбжыаз аиңхныцәларәфәи аиааира игейт Курск ақалақ ақынтыи Артиом Маиоров. Ахәса рыбжыра актәи атыц ааныркылейт Раменское ақынтыи Ирина Шевченко.

Москватәи аобласт иатәу Артиом Цибак 21, 1 километр ахыбжыаз аиааира игейт, афбатәи атыц – Александр Пирогов (Уфа), ахқатәи – Борис Скрипников (Москва).

Ахәса рыбжыра актәи атыц ааныркылейт Татяна Никульина (Сыктывкар), афбатәи – Наталиа Раваева (Акәа), ахқатәи – Ирина Колесникова (Белгород).

Аиааира згази аңхәақәа заузи ахамтақәа ранашәара рхы аладырхәит Апсны Ахада ихацыпуаф Бадра Гәынба, афари аспорти рускәа рзы Ахәынтеилакы ахантәафәи Тарашь Хагба, Акәа ақалақ ахадара аиңхныцәларә ацшәафәи Астамыр Ашәба, Леон Кәарциа, Апсны триатлон Афедрация апрезидент Борис Барцыц.

Ажәларқәа ракзәара ашьагә

Жәларбжыратәи аконференция

д Жьтаарамза 25 рзы Акәа икоу «Москва Аоны» афәи «Атрадициатә цәацәаратә беиарақәа – ажәларқәа ракзәара иашьагәу» хәа хыс измоу Жәларбжыратәи аконференция мөапысыт.

Аконференция ахықәкы – хамтацәи ашәартарақәа ртагыла-заашәафәи аҗаацәаратә беиарақәа рыхычарей реимадарей рызцарақәа рфәи ауаажәларратә усуцәеи, анагзаратә мчрей, ауахәамей рымчкәа реидкыларә ауп.

Аконференция еиңыркааит – Апсны Аиашахатцаратә дин икәныкәо ахәса Реидгыла, «Апсны атынчрей асоциалтә иашарей рзы анацәа» Рхеидкыла, «Апснытәи атуристтә еидгыла», ацхыраара Кнәтәит Акәа икоу «Москва Аоны».

Апленартә еилатәара рхы аладырхәит Апсны адәныкәтәи аускәа рминистр Сергеи Шамба, Апсны Ахәынтықарра Ахада Иусбарта анапхгафәи Абесалом Кәарциа, Апсны икоу Урыстәыла ацхаражәафәи Михаил Шургалин, Апсны аиашахатцаратә уахәама аиңабы Виссарион Аплиа, Апсны икоу Урыстәыла аусацуразы Ахатарнакра анапхгафәи Владислав Куликов, Апсны Ауаажәларратә палата ахатарнакцәа.

Аусмәацгәтә аартуа, Апсны аиашахатцаратә дин икәныкәо ахәса Реидгыла ацхантәафәи Наталиа Дмитриевскаиа иазгәалтәит: «Мрацәацәаратәи алибералтә идеология хәацәаратә беиарақәа рахы ицоурам анырра Картцәо иалагәит 90-тәи ашықәсқәа рзы. Уажәы уи алцшәақәа аабартуоп. Шышықәса раңхә, Урыстәыла атрадициатә доухә-цәафәицәтә беиарақәа рыхычарей рыргәгәарей рзы Ахәынтықарра Ахада Иусцәа анрыдыркыла ашьахә ауп, хара хидеология анхау».

Лара лгәаанагарала, Апсны есымша ауаажәлар рморалтә тейтыпш иашьагәны икәз аҗаацәаратә беиарақәагы убасцәкыа адгыларә атахны икоуп.

«Иахәа адунеи афәи имөапысуа аиңақәа, ахәыцкәа рира амачхарала, амилац ргәабзиара аганахыла ауадафракәа рцәыртцәла, афәр рыбжыра апстбарақәа рыррацәахарала аҗаацәа ринститут анырра гәгәа артоит», – лажәа иаццо илхәейт лара.

Абесалом Кәарциа атыла ан-

апхгара рыхызара адныцәаларатә цхамта дапхәейт. Иара иахәа ажәлар ракзәара иашьагәны икоу атрадициатә беиарақәа гәгәала апышәарақәа ирхысуейт хәа иазгәейт.

Абесалом Кәарциа, Апснытәи Урыстәылатәи аекспертцәа еиңхырааны аҗаацәа ринститут аргәгәаразы амөақәа рыңшаара реазыршәалоит хәа иазгәейт.

Апсны икоу Урыстәыла ацхаражәафәи Михаил Шургалин иазгәейт атылақәа рыбжыра аусеицура Урыстәылеи Апсны руаацсыра еиңырзеипшу атрадициатә беиарақәа шьагәны ишыроу.

«Ари даара акратцәанакәуейт иахытәи аамтаз, зегь раңхәа иргылары, Мрацәацәара хәажәларқәа зынза ирыцәтәи аҗаацәа ахымөацгәшәақәеи анрыднагәло. Апсны ауаапсыра реиңхарафәкы қырсианцәоуп, икоуп ацсылмантә дин ныкәызгогы, аха арт ац-динкы рфәи гәгәала абарт афәицәла-ларакәа мап рцәыркуейт», – иазгәейт иара.

Апсны адәныкәтәи аускәа рминистр Сергеи Шамба аконференция атема ақуалра ацоуп хәа иңхәзейт, еиңхарақгы уи Урыстәыла «аҗаацәара ашықәс» хәа иңхәзоу 2024 шықәсазы иахымөапысуа.

«Урыстәылатәи Афедрация Ахада Владимир Владимир-ица Путин атрадициатәи адоухәтәи малқәа реиңхәыразы Аусцәа инапы ацәицит. Уа иарбоуп 17

ркынза урыстәылатәи амилацтә традицияқәеи, аетноси, ацивилизация реиңхәырхаразы ихадоу априңципкәа. Ари акратцәанакәуейт Урыстәыла мацараз акәымкәа, адунеи ажәларқәа зегьы рзгы, избан акәзар хара абарт амалқәа, абеиарақәа гәгәала апышәара ианатцәдыргыло аамта хтагылоуп», – иңхәейт Сергеи Шамба.

Аконференция алахәылацәа еиуеипшым азцәарақәа ирылацәажәейт:

«Шыш имөапысуаз аконференция рхы аладырхәуит Шьамтәыла, Белоруссия, Узбекистан, Аахыц-Уцстәыла, Казахстан, Бырзентәыла, Ермантәыла, Нхыц Кавказ аеспубликақәа ухәа Урыстәыла егырт арегионқәа ркынтыи асоциал-културатә проекткәа реиңкаацәа.

«Москва Аоны» афәи имөапысыз апленартә еилатәара ашьахә, аконференция алахәылацәа ишьыфен азцәарақәа инартбааны рылацәажәаразы асекцияқәа рыла рееиңхышеит.

Ахатә инф.

программа рзыңшын.

Зегьы реиңа анырра бзиа узто усмөацгәтәны икалейт амилацтә чысхкәеи аши рфестиваль. Амарафон асасцәа ибеиоу Апсны атрадициакәеи акултурей рдунеи аеагәыла-лахаларазы хра злоу алшарақәа рзацдан, ргәамақәа рбар алшон хкы рацәала ачысхкәа, арыжәтә,

шышә-шык ркынза ахәыцкәа.

Шәарей харей иахәа Апсны атлетика лас ацоурых афәара халахуп, убри аан зейгәакам, убла хызкуа ацшарақәа, амш бзиа, ахауа зында, афатә хаа, иаидкылары агәалаказаара аиуразы алшара хамоуп», – Апсныпресс акорреспондент дицәажәо, еиңалхәейт амарафон